

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКА КАФЕДРА МОВНОЇ ОСВІТИ**

Н.І. Чабан

**ЗБІРНИК ФАХОВИХ ТЕКСТІВ ІЗ ЗАВДАННЯМИ
з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»:
методичне забезпечення контролю навчальних досягнень студентів
факультету культури і мистецтв**

- спеціальність** 6.020101 Культурологія.
Спеціалізація: практична психологія, художня культура, режисура шкільних театрів
- 6.02020501 Образотворче мистецтво*.
Спеціалізація: художня культура, декоративне мистецтво; художня культура, комп'ютерний дизайн
- 6.02020201 Хореографія*.
Спеціалізація: художня культура, народно-сценічна хореографія; художня культура, сучасна хореографія
- 6.02020401 Музичне мистецтво*.
Спеціалізація: художня культура, вокально-хорове мистецтво; художня культура, інструментально-виконавська майстерність

Херсон 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет
Загальноуніверситетська кафедра мовної освіти

ЗБІРНИК ФАХОВИХ ТЕКСТІВ ІЗ ЗАВДАННЯМИ
з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»:
методичне забезпечення контролю навчальних досягнень студентів
факультету культури і мистецтв

Херсон
2015

УДК. 378. 147.34
ББК 81.411.4
Ч. 12

Обговорено на засіданні загальноуніверситетської кафедри мовної освіти ХДУ
Протокол № 8 від 14 квітня 2015 р.

Схвалено науково-методичною радою ХДУ
Протокол № 5 від 16 червня 2015 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ
Протокол № 11 від 30 червня 2015 р.

Автор

Н.І. Чабан — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент загальноуніверситетської кафедри мовної освіти ХДУ

Рецензенти:

О.М. Андрієць — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовознавства ХДУ

О.В. Мироненко — кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри філології ХДУ

Ч. 12 Чабан Н.І. Збірник фахових текстів із завданнями з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»: методичне забезпечення контролю навчальних досягнень студентів факультету культури і мистецтв [Текст] / Н.І. Чабан – Херсон, 2015. – 47 с.

УДК. 378. 147.34
ББК 81.411.4
Ч. 12

© Чабан Н.І., 2015
© ХДУ, 2015

ЗМІСТ

Передмова	6
Фахові тексти із завданнями художньо-естетичного напрямку	7
Тексти культурологічного профілю	7
Тексти образотворчого профілю	18
Тексти хореографічного профілю	29
Тексти музичного профілю	38

ПЕРЕДМОВА

Збірник фахових текстів розроблено у відповідності до робочої програми дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів 2-3 курсів денної форми навчання спеціальностей 6.020101 Культурологія. Спеціалізація: практична психологія, художня культура, режисура шкільних театрів; 6.02020501 Образотворче мистецтво*. Спеціалізація: художня культура, декоративне мистецтво; художня культура, комп'ютерний дизайн; 6.02020201 Хореографія*. Спеціалізація: художня культура, народно-сценічна хореографія; художня культура, сучасна хореографія; 6.02020401 Музичне мистецтво*. Спеціалізація: художня культура, вокально-хорове мистецтво; художня культура, інструментально-виконавська майстерність.

Метою збірника фахових текстів є вироблення в студентів практичних умінь і навичок роботи з фаховими текстами всіх субстилів наукового стилю – власне наукового, науково-навчального, науково-популярного, професійно-виробничого.

Запропоновані тексти розраховані на студентів, які мають відповідну фахову підготовку до сприйняття наукової інформації та ґрунтовні знання з української мови. Такий вид роботи дозволяє здійснити контроль сформованості вмій аналізувати науковий текст професійного спрямування на різних мовних рівнях:

- лексичному — добір українських відповідників, синонімів до термінологічної лексики, визначенням терміна за дефініцією, знаходження й виправлення лексичних помилок, вибір нормативного варіанта слова чи словоформи з дужок;
- граматичному — вибір потрібного варіанта граматичної форми, знаходження й виправлення граматичних помилок, утворення ступенів порівняння прикметників і прислівників, визначення порядку слів у реченні;
- орфографічному й пунктуаційному — запис частини тексту, пояснення правопису окремих слів, вибір нормативного відмінкового закінчення або варіанта з дужок, потрібної літери чи пропущеного розділового знаку;
- акцентуаційному — визначення наголосу в словах-термінах або в словах, що відносяться до активної професійної лексики.

Окрему увагу приділено вмінню грамотно оформлювати бібліографічний опис літературного чи електронного джерела, звідки взято текст, відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

ФАХОВІ ТЕКСТИ ІЗ ЗАВДАННЯМИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО НАПРЯМУ

Тексти культурологічного профілю

Текст № 1

Культура та цивілізація

I. У значенні «культури» часто вживається поняття цивілізація. Цивілізація — це матеріальна культура або доцільна впорядкованість людського середовища. Поняття «культура» вживається:

- для характеристики певних історичних епох (первісна культура, антична культура, середньовічна культура і т.ін.);
- для визначення конкретних людських спільнот, народностей, націй (українська культура, культура племені майя, американська культура тощо);
- для визначення специфічних сфер життєдіяльності (культура праці, політична культура, художня культура), у **вужчому** значенні, – як сфера духовної життєдіяльності людей;
- як загальний термін, що характеризує предметні результати діяльності людини: машини, споруди, результати пізнання, твори мистецтва, норми моралі й права і т.ін.).

II. Під поняттям «культура» розуміють людські сили й здібності, що реалізуються в процесі життєдіяльності: знання, вміння, навички, рівень інтелекту, морального й естетичного розвитку, світогляд, засоби й форми спілкування людей.

III. Поняття «цивілізація» (з лат. *civilis* – громадянський, державний) подекуди вживається як синонім культури у вузькому (сенсі,сміслі) матеріальній культурі. У (даному,цьому) випадку це рівень ступінь суспільного розвитку матеріальної (і,й,та) духовної культури (антична цивілізація християнська цивілізація сучасна цивілізація). Цивілізація виникає тоді коли накопичення матеріальних (і,й,та) духовно/культурних здобутків (приводять,приводять) до необхідності організації їх в систему що сприяє появі (письма,писемності) класової диференціації суспільства утворенню держави появі міст як окремих суспільних організацій будівництву монументальних споруд.

IV. Базове значення поняття цивілізація походить (із,з) уявлення старо/давніх греків (і,й,та) римлян про переваги існування людей за законами (і,й,та) у державі. Держава – це суспільство, (в,у) якому править (З,з)акон, за яким живуть (в,у)сі люди (даного,цього) суспільства, отже, вони розглядаються як цивілізовані, тобто такі, що мають громадянські права (і,й,та) відповідні (гідності,достойнства). Народи, що не знали законів (і,й,та) були підпорядковані цареві, старо/давні греки не відносили до

цивілізованих, вважаючи, що ці народи позбавлені таких чеснот вільної людини, як мужність, справедливість та людськ(а,е) (гідність,достоїнство).

V. Значення поняття «цивілізація» змінилося у XVIII ст., коли французькі матеріалісти/просвітителі стали визнавати цивілізованими тільки суспільства, побудовані на засадах розуму, справедливості й приватної власності. У подальшій історії людства стало очевидним, що цивілізація разом із культурою становлять суперечливу єдність, виступаючи у ролі її (функційного,функціонального) підрозділу: якщо культура є системою (сенсу,смислу) людського буття, то цивілізація є предметним ресурсом культури.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий
Б. Науково-навчальний
В. Науково-популярний
Г. Професійно-виробничий
2. Визначте, що виражає заголовок – тему чи основну думку.
3. Визначте, до якого типу мовлення належить науковий текст.
А. Науковий опис
Б. Наукова розповідь
В. Науковий роздум
Г. Текст поєднує кілька типів мовлення

Акцентуаційний рівень

4. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рисою.

Лексичний рівень

5. Доберіть пароніми до слів *громадянський, функціональний, цивілізований*.
6. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.
7. До слова *диференціація* доберіть синоніми – україномовні або іншомовного походження.

Граматичний рівень

8. У II абзаці знайдіть виділений жирним курсивом прикметник, утворіть усі форми ступенів порівняння.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Запишіть III-V абзаци, розкривши дужки; зніміть риси в словах; розставте пропущені розділові знаки.
10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: за основу тексту взято матеріал, розміщений на сторінках 12-14 навчального посібника «Культурологія», виданого в 2008 році Центром навчальної літератури в Києві. Видання було здійснено за участю редактора Гриценко Т.Б.

Текст № 2

I. Поняття культурної ідентифікації пов'язане з етапами розвитку етнос(а,у), системою його символічно/знакових уявлень та оцінок про навколишній світ (і,й,та) формами культурно/історичного буття. Етнос (від грец. *ethnos* — плем'я, народ) — це культурно-духовна спільність людей, споріднених походженням, мовою, культурними надбаннями, територією проживання, а за певних умов і державними утвореннями. Досить часто термін «етнос» порівнюють з поняттями «народ» і «нація». Народ відрізняється від нації не кількісними показниками, а рівнем свідомості, зумовленої проблемами облаштування державного устрою та об'єднання.

II. Налагодження зв'язків у суспільстві, реалізація творчих можливостей кожного індивід(а,у) неможлива без потреби у відчутті глибинних коренів. Кожна людина прагне усвідомити себе ланкою у певному стабільному ланцюгу людського роду, що виник з прадавніх часів.

III. (В,у)перше механізм культурної ідентифікації було розкрито в психологічній концепції З. Фрейда. Культурна ідентифікація — це самовідчуття людини всередині конкретної культури. Ідеї «приналежності» або «спільності» (і,й,та) акт ідентифікації з іншими культурами є універсальним ланцюгом, що з'єднує людські утворення. Національна, або як тепер прийнято говорити, етнічна свідомість передбачає ідентифікацію індивід(а,у) з історичним минулим (даної, такої) групи (і,й,та) акцентує ідею «коренів».

IV. Світогляд етнічної групи формується за допомогою символів спільного минулого етносу — міфів, легенд, святинь тощо. Ця культурно/історична (спадковість, спадкоємність) у житті етнос(а,у) досить динамічна і рухлива. Виробляючи своє, запозичуючи щось (в,у) сусідів та акумулюючи його, народ поступово формує національну культурну традицію — власне те, що передається в спадок майбутнім поколінням: побутові звичаї, обряди, національний одяг, місцеву розмовну мову (діалект) і врешті/решт — фольклор, тобто народні пісні (і,й,та) танці, епічні твори тощо.

V. Базова індивідуальна (і,й,та) групова культурна приналежність до етносу встановлювалась у момент народження людини, а культурні надбання, засвоюючись у потоці життя, не передбачали ні спеціальних зусиль, ні розвиненої індивідуальності. Глибинна людська потреба в культурній ідентифікації зберігалася (на протязі, протягом) усього життя людини.

VI. *Процес усвідомле...я кожним індивід...мом своєї приналежності до певної етнічної спільноти визначає етнічне*

самоутвердження як норму коли традиції мова культура звичаї потреби (збігаються, співвідносяться) з власними інтересами й готовністю їх відстоювати і втілювати в життя це визначає етнічну ід...нтичність тобто сприйняття себе часткою етносу як ціліс...ного суспільного організму. Усі ці чинники відіграють вирішальну роль у забе...печенні життєдіяльності та життєздатності етносу примножуючи надбання матеріальної і духовної культур.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий   В. Науково-популярний
Б. Науково-навчальний   Г. Професійно-виробничий
2. Визначте, до якого типу мовлення належить науковий текст.
А. Науковий опис   В. Науковий роздум
Б. Наукова розповідь   Г. Текст поєднує кілька типів мовлення

Акцентуаційний рівень

3. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рискою.

Лексичний рівень

4. Доберіть синоніми до слів *ідентифікація, індивідуум, концепція, акумулювати*.
5. За дефініцією визначте термін:

«...спільнота людей (плем'я, народність, нація), що історично склалася та має соціальну цілісність і оригінальний стереотип поведінки».

6. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

7. Випишіть іменники чоловічого роду II відміни однини, вибравши нормативне закінчення із дужок, або поставте в родовому відмінку.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. Перепишіть останній абзац, поставивши пропущені букви та розділові знаки.
9. Оберіть правильний варіант прийменників В/У, сполучників І/Й/ТА.
10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст розміщено в навчальному посібнику «Культурологія: теорія та історія культури», виданого у м. Київ в 2004 році, у видавничому центрі навчальної літератури. Автори – Тюрменко І.І., Горбула О.Д. Загальна кількість сторінок – 368.

Текст № 3

Види культурних норм та їх суспільне призначення

Будь-яке суспільство (або,чи) окрема соціальна група повинні упорядковувати відносини (в,у) своєму середовищі, послабляти тенденції, які ведуть до розладу й свавілля, усувати вплив стихійних настроїв. Суспільство також повинно погоджувати дії окремих осіб і груп, приводити їх у відповідність (із,з,зі) спільними інтересами. Наведення порядку може бути досягнуте через насильство і примус, політичне, ідеологічне або психологічне маніпулювання суспільством. Однак стійке (і,й,та) дійове саморегулювання соціальних відносин досягається також (і,й,та) через культурні норми. Вони забезпечують добровільну (і,й,та) свідому співпрацю людей, спираються на (формальні,формалізовані) мотиви (і,й,та) потреби, які відповідають ухваленим цілям, стимулюють стабільні стосунки в колективі, що спираються на звичні очікування.

Культура регулює виробничу (і,й,та) творчу діяльність людини (і,й,та) особливі форми спілкування між людьми, (формулюючи,формуючи) при цьому певні трудові, естетичні, етичні, правові (і,й,та) інші навички. Норми культури в (їх,їхньому) зовнішньому вираженні передбачають своєрідну символіку, визначену знакову систему, часом досить складну. ***Перетворення правил і норм культури на стабільний регулятор діяльності людини передбачає, що вони засвоюються людиною, стають її внутрішнім переконанням. Тобто норми культури — це певні зразки, правила поведінки або дії, які стали внутрішніми регуляторами людських дій.***

Нормативний бік культури виявляється в таких формах, як обряд, ритуал, етикет, канон, стандарт.

Прийнято розрізняти норми загальнолюдські, національні, класові, групові, міжіндивідуальні. Вимоги, які витікають з цих різновидів норм, нерідко розходяться між собою. Група може вимагати від своїх членів дій, які засуджуються суспільством. Іноді, наприклад, колектив виявляє толерантність до порушень норм, неухильного дотримання яких вимагає суспільство.

Стійкі норми зберігаються на протязі багатьох поколінь одержують е...тичне об...рунтування нерідко посвячуються автор...тетом релігії і підтримуються ...аконом. Іноді норми зберігаються ще довгий час після того як вони втратили свою еф...ктивність перетворившись в пусті ритуали в застарілий стиль.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

- А. Власне науковий
- Б. Науково-навчальний

- В. Науково-популярний
- Г. Професійно-виробничий

Лексичний рівень

2. Доберіть синоніми до слів *маніпулювання, тенденція, трансформація, толерантність*.

3. За дефініцією визначте термін:

- а) «...правило чи догмат із питань віри або виконання релігійних обрядів і т. ін., установлені найвищою церковною владою як закон»;
- б) «...сукупність установлених звичаєм дій, пов'язаних із побутовими традиціями або з виконанням релігійних настанов»;
- в) «...установлені норми поведінки і правила ввічливості в якому-небудь товаристві»;
- г) «...вироблений звичаєм або запроваджений порядок здійснення чого-небудь; церемонія, церемоніал»;
- д) «...щось позбавлене індивідуальних особливостей, своєрідності, оригінальності; шаблон, трафарет».

4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

5. Схарактеризуйте спосіб словотвору в підкреслених однією рисою словах.

Граматичний рівень

6. Іменники *вплив, примус, мотив, колектив, регулятор, зразок, обряд, ритуал, етикет, канон, стандарт* поставте в родовому відмінку.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

7. Перебудуйте виділені жирним курсивом речення на одне.

8. Зредагуйте й переписіть виділений курсивом абзац, поставивши пропущені букви (якщо необхідно) та розділові знаки.

9. Оберіть правильний варіант уживання применників В/У, ІЗ/З/ЗІ, сполучників І/Й/ТА, АБО/ЧИ.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст подається на 23-25 сторінках навчального посібника для студентів вищих навчальних закладів «Культурологія», автором якого є Олена Шевнюк. Книга побачила світ 2004 року у видавництві Знання-Прес у м. Київ. Загальна кількість сторінок – 353.

Текст № 4

Історія Русів

Те, що прийнято називати «класичною історією», у *(світі/світлі) нових і новітніх* даних, нових методів дослідження постає спотвореним майже до непізнаваності відображенням в якомусь кривому дзеркалі Історії Справжньої. Глобальний історичний процес суттєво відрізняється від

«класичної» схеми, котра й досьогодні викладається в підручниках усіх категорій. **Найдавніша** й **давня** історія людства не відповідає тим версіям, які були запропоновані в XVI-XIX ст. і які викладаються з незаперечністю аксіом і понині.

До розгадки таємниць Історії Справжньої наблизилася чимало **великих** і видатних істориків минулого, таких як *Мауро Орбини, Михаїл Ломоносов, Михаїл Щербатов, Васи́лий Тати́щев, Егор Классен, Фёдор Морошкин, Павел Шафарик, Александр Чертков, Алексей Хомяков, Юрий Венелин, Дмитрий Иловайский, Алексей Соболевський* та ін. У мороці, що панував у їхню бутність на поприщі вивчення старожитностей, під неймовірним тиском офіційного державного греко-германо-франко-англофільства вони змогли побачити (*абрис/обриси*) подій справжніх і реальних. Внесок цих титанів і геніїв серйозної та безсторонньої історичної науки є **величезним**. Але, на жаль, з причини цілком об'єктивної вони були позбавлені інструментарію сучасного пошуковця — лінгво- та міфоаналізу, розвиненої порівняльної археології, антропології та індоєвропеїстики.

На відміну від сучасної науки, яка прагне з'ясувати глибинні усеосяжні рушії природи (і зокрема суспільства), наука XIX ст. ґрунтувалася на створеній французьким філософом О. (*Кантом/Контот*) методології позитивізму. Ця методологія спирається виключно на позитивні (достеменно доведені) факти, відкидаючи умоглядні міркування навколо них.

Такого національного багатства, як Руський літописний звід, не має жодна країна і жодна нація світу. Але літописи практично нічого не кажуть про **давній** і **найдавніший** періоди нашої історії, обмежуючись вступними повідомленнями. Рукописні джерела, котрі передують руським середньовічним літописам, як правило, потребують надзвичайно критичного до себе ставлення. Приміром, у нас часто пишуть про підробність чи непідробність відомої «Велесової книги», але не висловлюють сумнівів щодо західноєвропейських хронік, скандинавських саг, творів античних авторів, хоча оригінали цих творів «історичної» думки не зберегли, і ми маємо справу з перекладами, у ліпшому випадку — із середньовічними копіями. *Відверто кажучи жоден світовий авторитет в області історії історіографії та історичного літературознавства не зможе вам сказати не покриводушивши що твори Сократа Юлія Цезаря Гая Светонія Транквілла Таціта Страбона Геродота Платона Овідія Назона Юстиніана Проконія Кесарійського та багатьох інших а також незліченні саги та балади не є підробкою.* Немає нічого більш ризикованого в реконструюванні та відтворенні Справжньої Історії, ніж спиратися на (*писемні/письменні*) джерела, попередньо не докопавшись до глибин (*їх/їхнього*) походження, до основи, яку не завжди буває видно з першого погляду.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий
Б. Науково-навчальний
В. Науково-популярний
Г. Професійно-виробничий

Лексичний рівень

2. Доберіть синоніми до слів *ліпший, аксіома, реконструювання*.
3. За дефініцією визначте термін:
  - а) «...сукупність фактів і подій, які належать до минулого»;
  - б) «...суб'єктивно-ідеалістична течія філософії та соціології, що заперечує можливість пізнання об'єктивної дійсності і зводить мету науки до опису й систематизації фактів і явищ, що тлумачаться як комплекс відчуттів та уявлень суб'єкта; різновид агностицизму»;
  - в) «...у Київській Русі – хронологічно послідовний запис історичних подій, зроблений їх сучасником».
4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.
5. Знайдіть виділені жирним курсивом прикметники, вкажіть вжиті форми ступенів порівняння.

Граматичний рівень

6. Іменники *метод, процес, інструментарій, історик, авторитет, сумнів* поставте в родовому відмінку.
7. Виділені жирним курсивом імена вчених перекладіть українською мовою.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. Зредагуйте й переписіть виділене курсивом речення, поставивши розділові знаки.
9. Оберіть правильний варіант уживання слів із дужок.
10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст російського історика, антрополога, етнолога Юрія Петухова подається в числі 2(4) на 109-111 сторінках альманаху «ПЕРЕХІД-IV», який було видано 2000 року.

Текст № 5

Фольклорно/літературні засоби в драмі М. Старицького та І. Нечуя-Левицького «За двома зайцями...»

І. Особистість Михайла Старицького є ключовою в українському *загально/культурному* дискурсі, бо як письменник, драматург, видавець, громадський діяч, він здійснив вагомий внесок у розвиток українського театру й драматургії. Будучи не лише режисером, а й антрепренером, багато часу й зусиль він присвятив поповненню

україно/мовного репертуару тогочасного театру.

II. *Однією з найбільш знаних не тільки в Україні а й у світі переробок М. Старицького стала драма «За двома зайцями» сценічне життя якої розпочалося в листопаді 1883 року в Києві. Однак на тогочасних афішах писали іншу назву п'єси яка відповідала поширеній традиції використання народних прислів'їв «Панська губа, та зубів нема». Утаємничені кийвські театри знали що твір за яким поставлено спектакль був переробкою написаної ще 1875 року «міщанської комедії» І. Нечуя-Левицького «На Кожум'яках». М. Старицький осучаснивши п'єсу відповідно до нових сценічних віянь другої половини XIX століття дав їй нове життя.*

III. Найперше Михайло Старицький попрацював над образом і характером головного героя Гострохвостого, якого у драмі «За двома зайцями» замінює Голохвостий. Перший потрапляє у певні не залежні від нього життєві обставини, другим же керує розрахунок. Голохвостий, на думку М. Бондара, хоч і дрібний, але передбачливий шахрай. **Дослідник зауважує: «Герой драми «На Кожум'яках» є ще життям не випробуваним, навіть трохи меланхолійним, якого до певної рішучості та похвалання, а також до вчинків проти власного почуття змушують скрутні життєві обставини».**

IV. М. Старицький зберіг практично весь ансамбль персонажів комедії, а також суть інтриги. Хитрий «цилюрник», аби врятуватися від банкрутства, залицяється до двох панночок одразу, не без успіху «**крутить**» з ними романи, які *начеб/то ось/ось* мають закінчитися весіллям, проте зрештою зазнає фіаско: його викривають і осоромлюють.

V. *Зазнали трансформації характери центральних героїв. Наприклад образ Свирида Гострохвостого в Нечуя-Левицького роздвоювався в деяких сценах «цилюрник» з кийвського Подолу нагадував сентиментального парубка з рідної письменникові Богуславщини у Старицького ж Голохвостий набув яскравої колоритності ексцентрики. Акценти як зауважує В. Панченко в І. Нечуя-Левицького та в М. Старицького саме такі кумедна штучність Проні та Голохвостова результат добровільної втрати природності якогось аж агресивного заперечення своєї українськості. Обидва письменники тлумачать цю агресивність як початок моральної деградації.*

VI. Формальним фольклорно/літературним засобом створення гумористично/сатиричного ефекту в п'єсі «За двома зайцями» стала мова персонажів. Основу словесних засобів комічного в п'єсі становить народно/розмовна мова, зокрема емоційна та експресивна лексика. Для створення гумористичного ефекту Старицький використовує емоційно/забарвлені, деформовані та інші ненормативні слова: вульгарні,

лайливі, згрубілі тощо. Вони надають мові персонажів яскраво вираженого комізму. *Негативно/оцінні розмовно/знижені* слова набувають гострого *сатирично/гумористичного* спрямування, допомагаючи драматургові глибше схарактеризувати типи, породжені тогочасною об'єктивною дійсністю. Подібну функцію виконують *вulgарно/образливі* слова, посилені характеристичними епітетами, наприклад «проста мужва», «свинота необразована» у мові Голохвостого, які він вживає щодо дійових осіб, представників українського селянства та бідного міщанства. Комічний ефект таких епітетів, їх сатирична спрямованість виникає внаслідок того, що сам Голохвостий є людиною безграмотною й нікчемною, «перевертнем», як його влучно називає Секлета.

VII. Густо рясніє мова Голохвостого *зменшено/пестливими* словами *сатирично/гумористичного* плану (куріпочко, канахветочко, щіточко). Одним із засобів створення комічного ефекту в п'єсі «За двома зайцями» є деформовані слова. Характерне в цьому плані мовлення «промотаного цилюрника» Голохвостого і «дурноверхої» Проні: «[Проня:] Міне так солодке обридло! Кожинного дня у нас вдома ласощів етих різних, хоч свиней годуй! Я ще більше люблю пальчини, нанаси...». Рясніє п'єса і зниженою лексикою, використаною в порівняннях: «Проня погана, як жаба», у Голохвостого «довгів, як блох у курнику». Використовує Старицький у п'єсі прислів'я та приказки. Зокрема, прислів'я винесено у заголовок п'єси.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

Лексичний рівень

2. Доберіть синоніми до підкреслених слів.

3. За дефініцією визначте термін:

а) «...театральний підприємець; власник, орендатор, утримувач театру, цирку і т. ін.»;

б) «...сукупність творів, що виконуються в театрі, на концертній естраді і т. ін.»;

в) «...театральна вистава, або яке-небудь цікаве, незвичайне видовище, дивний випадок і т. ін.»;

г) «...здатний легко розчулитися; надмірно ніжний у вияві почуттів».

4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

5. У II абзаці знайдіть прикметник у формі найвищого ступеня порівняння, утворіть усі форми ступенів порівняння; в VI абзаці знайдіть прикметник,

який вжито у формі вищого ступеня порівняння, утворіть найвищий ступінь порівняння простої й складеної форм.

Граматичний рівень

6. Іменники *дискурс, театрал, спектакль, шахрай, акцент, тип, епітет, ефект* поставте в родовому відмінку.

7. У виділених курсивом словах зніміть скісну риску письмово поясніть правопис цих слів.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. У виділеному жирним шрифтом реченні замініть пряму мову непрямою.

9. Запишіть абзаци II і V, поставивши пропущені розділові знаки.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст статті вміщено у випуску 4(111) Філологічні науки за 2014 рік на 83-86 сторінках Наукового вісника МДУ імені В.О. Сухомлинського, який було видано 2000 року. Автор статті О.М. Капура.

Тексти образотворчого профілю

Текст № 6

Унікальний внесок Т. Шевченка в образотворче мистецтво

1. Жанрова структура малярських (і,й,та) графічних праць Шевченка є свідченням його глибокої духовності. 2. (В,у) ряді *портретів* простежується прагнення Шевченка підкреслити гармонійну сутність людини, вияскравити її моральну, інтелектуальну й фізичну досконалість, оскільки *митець* бачить у ній лише прекрасне (і,й,та) високе, а насамперед – духовну красу. 3. Ранні портрети кінця 30 – початку 40-х років (Катерини Абази, Миколи Луніна, Антона Лагоди, Миколи Соколовського, Олександра Коцеби та інші) зовсім позбавлені драматизму — це лагідні, вишукано одягнені друзі або замріяні жінки. 4. Здається, жодна тінь неспокою не затьмарює їхніх душ (і,й,та) облич. 5. Проте перед глядачем не безтурботні особи, а вольові натури, цілеспрямовані *характери*. 6. Романтична наснаженість портретних образів помітно видозмінюється в умовах заслання. 7. Перехід на монохромні графічні *засоби* (сепія, олівець) надав творам Шевченка рис стриманості (і,й,та) навіть суворості. 8. Портрети, створені у цей *період*, визначаються глибоким *психологізмом*. 9. Одним із виявів цих шукань є сепія «Молитва за померлими» (1856-1857), в якій змальовано дівчину в *момент* тривоги, глибокої зосередженості, аж до містичного переживання. 10. Водночас (в,у) юнці, що, затуляючи рукою мерех...ливе світло каганця, вдивляється у загадкові *орнаменти* надгробків своїх предків, вбачається відгомін поширеного в першій половині XIX ст. «цвинтарного романтизму» з його утаємниченістю, *привидами*, спілкуванням із потойбічним *світом*. 11. Особливе місце (в,у) творчості митця посідають автопортрети, в яких він відобразив себе в різні пори життя, в різних *настроях* і переживаннях, але неодмінно з глибоким щирим самоаналізом. 12. (В,у) автопортретах Шевченка усіх періодів творчості – від юнака «байрон...ого настрою» (і,й,та) зовнішності (1840) до вистра...ного, але незламного чоловіка (1861) – криється природне прагнення осягнути феномен людини через внутрішнє «вдивляння» у самого себе, через самооцінку. 13. На новий шабель розвитку підніс Шевченко й побутовий *жанр* в українському мистецтві. 14. Він не протиставляв своїх побутових композицій усталеним і улюбленим народом темам, а лише додав їм більшої життєвості. 15. Шевченка приваблювали *моменти*, за якими вгадується цікаве оповідання, життєва і подовжена в часі сюжетна канва, тому першорядного значення він надавав композиції: розташуванню постатей, рухам, жестам. 16. Міміка й жести в Шевченк...их композиціях на побутові теми відіграють важливу етичну роль, в них часто виражаються не лише характери та настрої персонажів, а й ідея твору. 17. Акварель

«Циганка-ворожка» (1841) належить до числа побутових творів. **18.** Це бувальщина про те, як молода дівчина вирішила дізнатися про своє майбутнє. **19.** Митець дає виразну характеристику персонажам, ретельно вимальовує риси їхньої вдачі – довірливість простодушної дівчини (і,й,та) балакучість ворожки. **20.** З почуттям остраху (і,й,та) надії, побоюючись навіть глянути на свою «пророчицю», чекає чорнява красуня на її «вірок». **21.** (В,у)сю цю ситуацію, сповнену побутових деталей, Шевченко зобразив у типовій сцені з народного життя.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий   В. Науково-популярний
Б. Науково-навчальний   Г. Професійно-виробничий
2. Розбийте текст на абзаци, згрупувавши речення за мікротемами.

Акцентуаційний рівень

3. Поставте наголос у підкреслених словах.

Лексичний рівень

4. Доберіть синоніми до слів *монохромний, сепія, романтичний*.
5. За дефініцією визначте термін:
  - а) «...оздоблювальний візерунок, побудований на ритмічному повторенні геометричних елементів або стилізованих рослинних чи тваринних мотивів»;
  - б) «...мальоване, скульптурне або фотографічне зображення обличчя людини або групи людей»;
  - в) «...будова, структура, розташування та взаємний зв'язок складових частин художнього твору, картини тощо»;
  - г) «...той, хто працює в якому-небудь виді мистецтва»;
  - д) «...портрет художника, скульптора, виконаний ним самим».
6. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

7. Виділені курсивом іменники поставте в родовому відмінку.
8. Замість крапок поставте в словах пропущені букви.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Оберіть правильний варіант уживання прийменників В/У, сполучників І/Й/ТА.

10. Зробіть бібліографічний опис джерела, використовуючи подані елементи бібліографії: текст статті автора Дмитра Степовика подається на веб-сторінці Київської православної богословської академії <http://www.kda.org.ua/statti/1145-unikalnyi-vnesok-tarasa-shevchenka-v>

Текст № 7

Портретний живопис

Серед різних жанрів українського світського мистецтва *головне/основне* місце *займав/посідав* портретний живопис, якого традиції сягають [глибокої] давнини. Особливістю українського портрету *є/являється* те, що він, при всій своїй життєвості, зберігав зв'язок (із,з,зі) іконописом. Часто (в,у) зображенні ікони можна було бачити майстерно вплетений портрет світської людини (ікона «Розп'яття» (із,з,зі) портретом полковника Леонтія Свічки (із,з,зі) Пирятини). Але існували портрети, що не мали ніяких релігійних атрибутів, (і,й,та) вони, звичайно, виконувались посмертно. **Їх часто ставили ближче святих місць у церкві, каплиці, а інколи їх вміщували в ікони, щоб забезпечити небіжчиків заступництво святих праведників.** Основними замовниками портретів було духовенство і [заможна] шляхта.

Мали такі портрети історичний аспект, бо найбільше (із,з,зі) них мали своїм *змістом/сенсом* історичні постаті. Дуже популярними були портрети Хмельницького. **Цікаво, що їх спершу малювали просто, стримано, то згодом він набув елементів парадності і патетичності.** Таку саме рису має портрет «Б. Хмельницький з полками», з половини XVIII ст., виконаний для церкви в Суботові, де, мабуть, поховано [великого] гетьмана. Його постать, героя визвольної війни, подано там на весь ріст, у парадній киреї, біля його ніг зображено схематично територію України (і,й,та) перначами відзначено розташування полків. Бачимо там теж (і,й,та) запорожців (із,з,зі) знаменами, козацький герб (із,з,зі) військовою козацькою арматурою, намет, а все це мало символізувати Запорозьку Січ. **Група поляків, які схилилися перед гетьманом, мають виявити велич гетьмана-героя.**

З інших видатних історичних постатей що їх спортретовано в цьому часі ми бачимо героя полковника М. Миклашевського гетьмана П. Скоропадського ватажка народного повстання М. Залізняка а теж вчених того часу як І. Галятовського Ф. Прокоповича й ін. які прикрашали стіни церков монастирів. З нахилом до документальності зображено портрети львівських братчиків. Нерідко подибуємо портрети жінок козацької чи панської знаті (як от Сулимихи) в парадних одягах з коштовними прикрасами.

Друга половина XVIII ст. має в мистецтві ще один аспект а саме окрему категорію тих митців що (в,у) силу тодішніх обставин помандрували до Петербурга чи Москви і там своїми талантами

збагачували (подібно як і письменники чи вчені) московську культуру.

Таким славним майстром (в,у) добу рококо був передовсім Олекса Антропов, що за допомогою Г. Левицького розписав у Києві іконостас і всі ікони Андріївської церкви, і він, своєю мистецькою діяльністю, відкривав згодом цілу галерею [відомих] українських портретистів. Між учнями Антропова *найбільше/найбільшою мірою* вславився великий майстер портретного мистецтва Дмитро Левицький. Був учнем Київської Академії, основну освіту одержав від свого батька, гравера, Григорія Левицького-Носа, а від 1761 р. працював у Петербурзі, де керував портретною клясою Академії Мистецтв, а згодом здобув славу найбільшого портретиста на сході Європи. Залишив по собі в спадщині 100 портретів, а між ними, крім цариці Катерини і царської родини, польського короля Ст. Лещинського і французького філософа Дідро.

Другим *визначним/визначальним* портретистом того часу був учень Левицького, Володимир Боровиковський. Творив він на грані XVIII-XIX ст. і написав ряд ікон і 160 портретів. В основному творив він у дусі класицизму, але його малярство треба вважати уже за перехідний етап до [нових] форм, що розвинулись у 30-х роках XIX ст. На думку критиків мистецтва, деякі його картини дорівнюють найкращим зразкам західноєвропейського малярства, а навіть не поступаються перед славним англійським малярем Гейнсборо. З 1789 р. він постійно проживає в Петербурзі, де теж створив свою школу.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

Лексичний рівень

2. Доберіть синоніми до слів *категорія, каплиця, патетика, малярство, портретист*.

3. За дефініцією визначте термін:

а) «...архітектурний і декоративний стиль XVIII ст., який виник у Франції; відзначався вишуканою складністю форм і вигадливим орнаментом»;

б) «...напрям у європейській літературі й мистецтві XVII – початку XIX ст., сутність якого полягала в наслідуванні мистецтва та поезії Стародавньої Греції, Риму та в дотримуванні системи суворих правил відтворення дійсності»;

в) «...мальоване, скульптурне або фотографічне зображення обличчя людини або групи людей».

4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

5. Оберіть правильний варіант слововживання, знявши скісну ризку в словах, виділених курсивом.

Граматичний рівень

6. Виберіть з квадратних дужок ті прикметники, від яких можна утворити всі форми ступенів порівняння.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

7. Виправте виділені жирним курсивом речення.

8. Перепишіть виділені курсивом абзаци, поставивши розділові знаки.

9. Оберіть правильний варіант уживання прийменників В/У, ІЗ/З/ЗІ, сполучників І/Й/ТА.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст подається на 529-536 сторінках книги «Тисяча років української культури: Історичний огляд культурного процесу», автором якої є Мирослав Семчишин. Книга побачила світ 1993 року у видавництві Друга рука у місті Київ. Загальна кількість сторінок – 550.

Текст № 8

Трипільська цивілізація

I. На території України Трипільська культура була поширена (в,у) Лісостепу — від Верхнього Дністра на Заході до Середнього Дніпра на Сході. Час її існування: 2 половина VI — 1 чверть III тисячоліття до Христа. На землях України нині відомо (*біля/близько*) 2000 трипільських пам'яток: поселень, могильників, курганів. Понад 100 років досліджують цю давню цивілізацію археологи, здобувши під час розкопок важливий матеріал для відтворення давньої історії, відкривши тисячі шедеврів давнього мистецтва.

II. Розселення людності Трипільської культури на теренах Лісостепу сприяло зростанню її чисельності та добробуту. На полях трипільці вирощували пшеницю ячмінь горох бобові біля хат та на стежках ріс подорожник далі кропива схили балок вкривало буйне різнотрав'я червоніли мальви білів в'юнок та рожевіли дикі гвоздики на полі серед пшениці синіли волошки над струмками та річечками росли верби вільха кущі ліщини в байраках росли дубові та грабові ліси в лісах було багато зубрів оленів кабанів водилися *ведмеді вовки лиси та зайці*.

III. Тисячі дерев кам'яними (і,й,та) мідними сокирами зрубали трипільці, щоб збудувати свої будинки. Спочатку їхні поселення були невеликими — від 7 до 14 будівель, а з часом виникли справжні міста з тисячами споруд. Будинки мали каркасно-стовпову конструкцію. Стіни робили з дерева або плели з лози, а потім обмащували глиною з домішками

полови. Цей тип житла виник (в,у) трипільські часи (і,й,та) існує (в,у) лісостепу України донині.

IV. Збереглися зроблені трипільськими майстрами глиняні моделі жител (і,й,та) храмів. Серед них є (дво/двох)поверхові. Існування (в,у) трипільців кількоповерхових споруд засвідчується також розкопками залишків міських кварталів. Міжповерхові перекриття робилися з дерева (і,й,та) обмащувалися глиною, як і стіни; 2 поверх звичайно був житловим, а 1 — господарчим. Підлогу й стіни фарбували в червоний і білий кольори, вкривали геометричним орнаментом, який мав оберігати мешканців від ворожих сил. Житлові кімнати опалювали відкритими вогнищами (і,й,та) печами, по-чорному. Вздовж 1 зі стін робили довгу глиняну лаву — на неї ставили посуд. Навпроти єдиного округлого вікна, яке звичайно робили (в,у) протилежній до входу стіні, зводили глиняний жертвник — у плані округлий або хрестоподібний. Вівтар фарбували в червоний колір (і,й,та) прикрашали ритим спіральним орнаментом. Загальна площа трипільських жител становила від 60-100 до 200-300 кв. м.

V. Найбільші з трипільських міст існували (в,у) V тисячолітті до Христа. Їхні розміри вражають: сотні гектарів площі, тисячі жител, чисельність мешканців — до 10-15 тисяч чоловік. Потужні укріплення, які зводилися по колу (в,у) кілька рядів і склалися із сотень щільно прибудованих одна до одної (три/трьох)поверхових споруд, надійно захищали своїх господарів.

VI. Трипілля — це перший хліб, перший метал, початок планетарного землеробського світогляду на теренах, які нині називаються Україною. Творці Трипілля стояли біля витоків цивілізації Європи і зробили дуже вагомий внесок у формування сучасної культури України.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

Акцентуаційний рівень

2. Поставте наголос у підкреслених словах.

Лексичний рівень

3. Поясніть слова *курган*, *цивілізація*, *шедевр*, *орнамент*, *жертвник*, *світогляд*.

4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

5. Від виділених жирним курсивом назв тварин утворіть форму жіночого

роду, однини, називного відмінка, поставте наголос.

6. Усі виділені курсивом числівники запишіть словами.

7. Виберіть із дужок правильний варіант написання слів.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. Перепишіть виділений курсивом абзац, поставивши розділові знаки.

9. Оберіть правильний варіант уживання прийменників В/У, сполучників І/Й/ТА.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: автором тексту є Михайло Юрійович Відейко. Фрагмент взято з однойменної книги, яку було надруковано в київському видавництві «Академперіодика» 2003 року. Загальна кількість сторінок — 183.

Текст № 9

Кольорознавство в комп'ютерному проектуванні

I. *Аналіз* наукових досліджень (із,з,зі) теорії (і,й,та) методики професійної освіти засвідчив, що існує **необхідність** (в,у) формуванні вміння дизайнера розробляти (і,й,та) обґрунтовувати **варіанти** кольоро/графічних рішень, потребує вдосконалення зміст інформаційно/технологічної підготовки дизайнера.

II. У стандарті вищої освіти підготовки фахівців освітньо/кваліфікаційного рівня магістр за спеціальністю 8.020210 «Дизайн» за (*напрямом/напрямом*) підготовки 0202 «Мистецтво» передбачено в розробленні ескізного проекту вміння дизайнера проробляти, крім композиційно-пластичного, кольорографічне та фактурне рішення художнього образу об'єкта дизайну.

III. У графічному проектуванні на основі осмислення (*змістових/змістовних*) **аспектів** (*функціонування/функціювання*) об'єктаносія, наявності необхідної інформації, використовуючи засоби проектно/графічного моделювання **ирифтів**, знаків та символів, дизайнер розробляє й обґрунтовує варіанти кольоро/графічних рішень для певних **об'єктів-носіїв** з урахуванням ієрархії смислових акцентів, обґрунтованих **пріоритетів** у конкретній моделі кольоро/графічної мови. Це стосується оздоблення **інтер'єрів**, оформлення вітрин, (*виставкових/виставочних*) залів, стендів, моделювання меблів, речей внутрішнього оздоблення та інших сучасних товарів, речей особистого користування, побутових товарів, графічного дизайну поліграфічної продукції.

IV. Знання психології кольору і прогнозування вибору кольорової гами необхідні для рекламодавців, що допомагає краще відчувати їм потреби ринку, оскільки творче використання кольору сприяє

просуванню нових продуктів на ринку, і в більшості випадків колір є єдиною відмінністю одного товару від іншого, тому неправильно вибраний колір може (*привести/привести*) до зменшення обсягів продаж.

V. *Отож, викладач з комп'ютерного проектування повинен привити знання студентам створювати зображення засобами комп'ютерної графіки та художньо грамотні зображення. Питання кольоро знавчого характеру повинні займати одне з головних місць у певному дизайн-освітньому середовищі.*

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

Лексичний рівень

2. Доберіть синонім до виділеного жирним шрифтом і підкресленого слова в першому абзаці. Спробуйте уникнути тавтології в цьому реченні.

3. Зредагуйте й запишіть виділений курсивом V абзац.

4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

5. Оберіть правильний варіант слововживання, знявши скісну ризку в словах, виділених курсивом.

Граматичний рівень

6. Виділені жирним курсивом іменники поставте в родовому відмінку

7. Оформіть правильний варіант написання слів, поданих зі скісною ризкою (разом, окремо, через дефіс).

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. Оберіть правильний варіант уживання применників В/У, ІЗ/З/ЗІ, сполучників І/Й/ТА.

9. Складну синтаксичну конструкцію, представлену в IV абзаці перебудуйте на прості речення.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст подається на 13-15 сторінках номера 1 за 2009 рік у збірнику наукових праць «Наукові записки», серії: Педагогіка 14. Автором статті є Ірина Цідило.

Текст № 10

Формування художньо-графічних умінь майбутніх художників у процесі вивчення дисципліни «Комп'ютерна графіка»

Комп'ютерна графіка — це (*галузь/область/сфера*) інформатики, що займається проблемами отримання різних зображень (ілюстрацій, (*малюнків/рисунків*), схем, макетів, мультиплікації, креслень) на комп'ютері. Комп'ютерна графіка відносно [новий], але дуже динамічно (*прогресивний/прогресуючий*), (*напряж/напрямок*) в науці. Для професійної роботи в комп'ютерній графіці художникам рекомендується вивчати: композицію, кольорознавство, формоутворення, малюнок і живопис.

Аналіз запитів на спеціалістів випускників спеціальності «Декоративно-прикладне мистецтво» Миколаївського коледжу культури і мистецтв за останні три роки: фахівці, які володіли б професійними навиками комп'ютерної графіки на ринку праці затребувані. Держава вкладає великі кошти в навчання, навчальний заклад повинен нести відповідальність за працевлаштування своїх випускників і викладачі повинні докладати всіх зусиль, щоб підготувати конкурентоспроможних фахівців. У Миколаївському коледжі культури і мистецтв дисципліна «Комп'ютерна графіка» з недавнього часу була запропонована для вивчення художників, хоча потреба в її вивченні була очевидна давно. На вивчення предмету комп'ютерної графіки виділяється дуже мало часу, що для якісного навчання кваліфікованих спеціалістів не достатньо.

*Аналіз теоретичних основ формування графічних умінь майбутніх художників дозволяє зробити висновок структурні компоненти поняття комп'ютерна графіка в психолого педагогічній та методичній літературі є причиною виникнення різноманітних трактувань творчої активності студентів. Більшість авторів розглядає її як цілісну якість особистості яка (*виявляється/проявляється*) у творчій діяльності та складається з комплексу емоційних інтелектуальних вольових компонентів а творча активність студентів характеризується *самостійністю ініціативністю креативністю новизною результату оригінальністю.**

Комп'ютерна графіка — це [величезний] світ різноманітних редакторів та пакетів, у якому кожен може знайти будь-які інструменти для втілення в життя [*найсміливіших*] своїх задумів, віднайти нестандартні способи їх вирішення, використовуючи (*набуті/отримані*) раніше знання в нових ситуаціях, що обумовлює установку на самовдосконалення особистості у вирішенні творчих задач.

(*Головною/основною*) метою формування художньо-графічних умінь майбутніх художників є ознайомлення студентів із сучасним станом та перспективами розвитку комп'ютерного графічного забезпечення, озброєння

майбутніх фахівців знаннями зі застосування комп'ютерного графічного забезпечення в комп'ютерних системах та мережах, набуття умінь використання технологій **(дво/двох)вимірною** й **(три/трьох)вимірною** графічною й геометричною моделювання, комп'ютерної поліграфії та Web-дизайну для розв'язування типових задач професійної діяльності фахівців. Фахова підготовка майбутніх художників повинна бути зорієнтована з одного боку на опанування загальних професійних вимог, світового мистецтва, а з іншого боку педагоги повинні постійно орієнтувати студентів на етно-національні традиції.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

Акцентуаційний рівень

2. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рискою.

Лексичний рівень

3. Зредагуйте виділений курсивом абзац відповідно до лексичних норм.

4. За дефініцією визначте термін:

а) «... будова, структура, розташування та взаємний зв'язок складових частин художнього твору, картини тощо»;

б) «... вид образотворчого мистецтва, що зображує фарбами предмети і явища реальної дійсності»;

в) «... вид образотворчого мистецтва, основним зображальним засобом якого є малюнок, виконаний на папері, тканині і т. ін. олівцем, пером, пензлем, вуглиною або відтиснутий на папері зі спеціально підготовленої форми; твори цього мистецтва».

5. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

6. Оберіть правильний варіант слововживання, знявши скісну риску в словах, виділених курсивом.

Граматичний рівень

7. В останньому абзаці оберіть правильну форму написання слів, що подані жирним шрифтом.

8. Назвіть, в яких формах ступенів порівняння вжито прикметники, подані в квадратних дужках.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Перепишіть виділений жирним курсивом абзац, вставляючи пропущені пунктограми й розділові знаки.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані

елементи бібліографії: текст подається на сайті Харківської державної академії культури в Збірнику наукових праць за 2013 рік, випуск 39. Автор наукової статті Кондратюк М.О. Режим доступу до журн. : <http://www.uk.xlibx.com/4informatika/1270371-1-udk-37504-kondratyuk-pvsh-11-g2-naukoviy-kerivnik-prihodkina-kpn-formuvannya-hudozhno-grafichnih-umin-maybutni.php>

Тексти хореографічного профілю

Текст № 11

Боса й вільна Айседора

I. На початку ХХ століття світ полонила епоха модерну — утвердження нових нетрадиційних начал у мистецтві, безперервне відновлення художніх форм. Модерн поширився на всі види мистецтв, зокрема балет, де яскраво спалахнув талант Айседори Дункан — однієї із засновниць танцю модерн.

II. Мабуть, [найточніше] про мистецтво Айседори Дункан висловився видатний російський художник, історик мистецтва й художній критик О.М. Бенуа: «...її танці, її стрибки, біг, а ще більш її «зупинки», пози сповнені [справжньої] і якоїсь усвідомленої та переконливої краси. Головне, чим Айседора відрзнялася від [багатьох] наших славетних балерин, був дар «внутрішньої музикальності». Цей дар диктував їй усі рухи, і, зокрема, [найменший] рух її рук було одухотвореним».

III. Танець був для Айседори абсолютно всім — порятунком, розрадою, сенсом життя, роботою. Свої виступи Айседора Дункан розпочала зі світських вечірок. Дівчина танцювала, не дотримуючи канонів класичного танцю. Її танець містив елементи бігу на півпальцях, легкі стрибки, виразні жести. Згодом арсенал танцівниці збагатився елементами системи ритмічної гімнастики, розробленої Франсуа Дельсартом.

IV. Ідеалом Дункан були «прекрасно природні» рухи античного танцю, прості рухи ходьби й бігу. Вона першою з-поміж танцівниць відмовилася від корсета й трико, виступала в туніці та завжди босоніж. Айседора наполягала на тому, що танець повинен бути природним продовженням людського руху, відбивати емоції й характер виконавця. Ці новаторські ідеї суперечили тогочасній балетній школі. Згодом вона поїхала підкорювати Париж. Вона тривалий час мовчки простоювала перед дзеркалом, схрестивши руки на грудях, намагаючись знайти джерело рушійної сили, з якого виникають усі різновиди рухів, що створюють танець... Так народилася школа танцю Айседори Дункан.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий	В. Науково-популярний
Б. Науково-навчальний	Г. Професійно-виробничий
2. Визначте, до якого типу мовлення належить науковий текст.

А. Науковий опис	В. Науковий роздум
Б. Наукова розповідь	Г. Текст поєднує кілька типів мовлення

Акцентуаційний рівень

3. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рисою.

Лексичний рівень

4. Доберіть синоніми до слів *канон*, *модерн*.

5. За дефініцією визначте термін:

«...вид театрального мистецтва, що поєднує танець, музику і драматургічний задум»;

«...вид мистецтва, у якому художній образ створюється пластичними та ритмічними рухами людського тіла»;

«...мистецтво створення танцю й танцювальних вистав».

6. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

7. Слова, подані в квадратних дужках у I і II абзацах, поставити: 1, 3, 4 – у просту форму найвищого ступеня порівняння; 2, 5 – у складену форму вищого ступеня.

8. Випишіть іменники чоловічого роду II відміни однини, поставивши їх у родовому відмінку.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Трансформуйте II абзац, замінивши безпосереднє цитування опосередкованим.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст розміщено в числі № 5(53) журналу «Мистецтво в школі (музика, образотворче мистецтво, художня культура)», виданого в 2011 році. Автором статті є М. В. Ткаченко.

Текст № 12

I. Сьогодні зростає потреба у наукових дослідженнях, що дають змогу цілісно побачити історію української культури та виокремити в її розвитку тенденції, котрі дозволяють аргументувати національну своєрідність шляхів, які вона проклала, (аби,щоб) вибороти право на свою самодостатність. (Дані,ці) тенденції **найяскравіше** простежуються, коли мова йде про мистецтво, де традиційне і новаторське висвітлює не (лише,тільки) ознаки історичного часу, але й поступовість визрівання тих рис, у яких відтворює себе національна самосвідомість.

II. В аспекті виокремленої проблеми науковий наробок у (галузі,області,сфері,царині) вітчизняного мистецтвознавства, зокрема театрознавства, не можна вважати таким, що дає вичерпну відповідь на всі питання, пов'язані з її розв'язанням.

III. ...Перелічені (напрями,напрямки) вивчення професійного

балетного мистецтва свідчать про те, що інтереси науковців сфокусован(і,о) в основному на періоді «міжвоєнного двадцятиріччя» (1917-1939), коли в культурі зростає потреба у національній само/ідентифікації духовного життя і, водночас, докорінно змінюються уявлення про засоби його художнього відтворення. Це період, коли відбувається перегляд усталених класичних канонів, оновлення жанрових (і,й,та) стильових систем, розширення (їх,їхньої) виражальної палітри завдяки діяльності відомих реформаторів театральної сцени: В. Авраменк(а,о), В. Верховинця, П. Вірського, К. Голейзовського, М. Мордкіна, Б. Ніжинської та ін. *Творчо опановуючи новітні ідеї в яких проклала свій шлях історія європейської культури ХХ століття кожен з них прагнув у своєму мистецтві зберегти (найбільш кращі,найкращі) здобутки вітчизняної школи танцю(ю,я) про що свідчить варіативність процесів з котрими пов'язані становлення балетмейстерського мистецтва та наявність у його характеристиках яскраво/вираженого національного компонент(а,у).*

ІV. (Брак,відсутність) історико-теоретичних досліджень, які дозволяли б виокремити (даний,цей) компонент у явищах української балетної практики у визначений період і зумовило вибір теми «Балетмейстерське мистецтво і становлення української сценічної хореографії у контексті розвитку європейської художньої культури 10-30-х років ХХ століття».

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

Акцентуаційний рівень

2. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рискою.

Лексичний рівень

3. Доберіть синоніми до слів *канон, палітра, тенденція*.

4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

5. Виберіть з дужок правильний варіант вживання слів.

Граматичний рівень

6. Слово з першого абзацу, виділене жирним шрифтом, поставте в усі форми ступенів порівняння.

7. Іменники *шлях, наробок, напрям, науковець, канон, реформатор, компонент, період* поставте в родовому відмінку однини.

8. У третьому абзаці виберіть правильні варіанти вживання літер.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Перепишіть виділений курсивом абзац, вибравши правильний варіант слів, та поставте розділові знаки.

10. Виправте бібліографічний опис джерела:

П.М. Білаш «Балетмейстерське мистецтво і становлення української сценічної хореографії у контексті розвитку європейської художньої культури 10-30-х років ХХ століття» // Автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / ; Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — К.: 2004. — 18 с.

Текст № 13

Особистісні кореляти успішності інтерпретації хореографічного тексту

I. Увага до експр...сивних форм вияву поведінки людини спостерігається на сторінках психолого/орієнтованої літератури досить тривалий час і в цьому плані передусім за обсягом накопиченого матеріал(а,у) психологія здавалось б не має підстав скаржитися ані на відсутність інтерес(а,у) до згаданої реальності ані на брак досвід(а,у) експерт...ментальної розробки останньої. І все/ж/таки традиційна вже для сьогоднішнього критика на адрес психології виявилася чи не **найгострішою** саме в (галузі, області, сфері) предметом вивчення якої є феноменологія невербальної (нонвербальної, паралінгвістичної, екстралінгвістичної) поведінки.

II. Прикметно, що найбільше критикується **не стільки** обмеженість дослідницької практики лабораторними (камерними) прийомами, відповідно і бідність результатів, **скільки** відсутність прогресу в розвиткові методологічних засад, належна чутливість психології до **нових** вимог, що ставляться перед нею актуальними потребами суспільства загалом, освітянської практики – зокрема.

III. Серед вимог, сформульованих (Д,д)ержавною (Н,н)аціональною (П,п)рограмою («Освіта. Україна ХХІ ст.») і (Н,н)аціональною (Д,д)октриною розвитку освіти України в ХХІ ст. (на період до 2025 р.), принцип **гуманізації** й **гуманітаризації** є пріоритетним, тобто таким, що має визначати загальну стратегію (і,й,та) (розвивальний,розвиваючий) ефект навчально-виховних заходів. Першочергов(е,ого) значення надається розвитк(ові,у) художньо-естетичної культури молоді людини, її духовного і (особистого,особистісного) потенціал(а,у). (Панівний,пануючий) (і,й,та) досі в системі освіти культ сцієнтизму із притаманним йому суб'єкт-об'єктним підходом позбавляє особистість можливості сприймати, розуміти (і,й,та) інтерпр...тувати особливий за своєю природою (і,й,та) системою (виразних,виражальних)

засобів (невербальної мови) світ мистецтва, зокрема хореографічного, як своєрідну (змістово, змістовно)-сміслову реальність, що відкриває, актуалізує себе (в,у) формі, принципово неприступній для осмислення її виключно на ґрунті об'єктних (фізичних) характеристик.

IV. Практичне значення дослідження полягає у тому, що отримані результати можуть бути покладені у зміст програми хореографічної підготовки як учнів загальноосвітніх шкіл, так і спеціальних навчальних закладів, а також при розробці індивідуалізованих форм удосконалення (чи корекції) процесу сприймання, розуміння й інтерпретації особистістю невербальної поведінки.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

Акцентуаційний рівень

2. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рискою.

Лексичний рівень

3. Поясніть слова *гуманізація* й *гуманітаризація*. Як вони називаються?

4. Зредагуйте останній абзац тексту.

5. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

6. Слова з першого й другого абзаців, виділені жирним шрифтом, поставте в усі форми ступенів порівняння.

7. Іменники *інтерес*, *брак*, *досвід*, *обсяг*, *предмет*, *період*, *захід*, *культ*, *світ* поставте в родовому відмінку однини.

8. У третьому абзаці виберіть правильні варіанти вживання літер.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Перепишіть виділений курсивом абзац, вибравши правильний варіант слів, та поставте розділові знаки.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст розміщено на сторінці 11 монографії «Особистісні кореляти успішності інтерпретації хореографічного тексту» одноосібного автора О.О. Семак. Монографію було надруковано в м. Київ у 2002 році.

Текст № 14

I. Сучасний етап українського національного відродження актуалізує звернення до народного мистецтва, *(відмінною/відмінною)* особливістю якого є традиційно-орієнтований позаособовий характер творчості, насиченість *(архетипічною/архетиповою)* символікою. Значної вагомості набуває вивчення зв'язків творів народного мистецтва з усім світом життя українського етносу, з його уявленнями, міфологією, ритуальною *(галуззю/сферою)*. Звідси *(особливий/особовий)* інтерес до семантики, до розкриття складної символіки народної культури, у тому числі танцювальної.

II. Накреслені тенденції обумовлюють об'єктивну необхідність у ґрунтовному науковому аналізі автентичних танцювальних форм, які характеризуються сталістю пластичних «етнокодів» та закладеної в їх основу семантики. В той час, коли в сучасній сценічній хореографії простежується тенденція до раціоналізації художньої творчості, до постійної зміни форм, професійно ускладнюваної спеціалізації та індивідуалізації, консерватизм народної танцювальної культури є *(дієвим/дійовим)* засобом збереження традиційної символіки, яка містить живий зв'язок зі смисложиттєвими засадами людського буття, виступає носієм певних ідей і понять *(на протязі/протягом)* багатьох віків, відображає основні риси етнічної ментальності українства.

III. Посідаючи помітну роль серед традиційних культурних практик українства, народне танцювальне мистецтво останнім часом все частіше привертає до себе увагу науковців. Об'єктом пильних зацікавлень дослідників стали ті аспекти народної танцювальної творчості, котрі дозволяють вбачати в ній феномен, що містить інваріантні компоненти духовної спадщини минулого. *У своїх розвідках хореознавці зосереджуються на дослідженні історичних, теоретико-методичних, педагогічних, культурологічних питань розвитку та функціонування української танцювальної культури.*

IV. Мета роботи – визначення семантики пластичних символів української народної танцювальної культури.

V. Для досягнення мети дисертантом використан... такі методи дослідже...я аналітичний у вивченні мистецтвознавчого філософського культурологічного підходів до окресле...ої тематики історичний у дослідже...і генези та розвитку хореографічного мистецтва культурологічний у процесі розгляду функцій які виконує народна танцювальна культура в духовному житті українського етносу та порівняльному аналізі танцювальних традицій.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий
Б. Науково-навчальний
В. Науково-популярний
Г. Професійно-виробничий

Акцентуаційний рівень

2. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рисою.

Лексичний рівень

3. Поясніть, чи правильно вжито виділене жирним курсивом слово з другого абзацу. Чи можна його замінити?
4. За дефініцією визначте термін:
«... справжній, дійсний, правильний; такий, що ґрунтується на першоджерелі»;
«... який привертає до себе увагу, цікавий для всіх тепер; важливий для нинішнього, теперішнього моменту; актуальний, злободенний»;
«... умовне відображення подій, явищ, понять, ідей і т. ін. за допомогою умовних знаків – символів; символічне значення, яке надається чому-небудь».
5. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

6. Речення IV абзацу перебудуйте так, щоб предикативна основа виражалась різними частинами мови.
7. У першому й другому абзацах оберіть правильні варіанти вживання слів.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. Перепишіть VII абзац, поставте букви й розділові знаки.
9. Зредагуйте виділений курсивом абзац, запишіть правильний варіант.
10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст розміщено на сторінці 3 автореферату дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства зі спеціальності 17.00.01 – теорія та історія культури за темою «Семантика пластичних символів народної танцювальної культури українців» автора Каріни Рудольфівни Кіндер. Захист дисертації відбувся 2007 року в Київському національному університеті культури і мистецтв.

Текст № 15

До проблеми еkleктики в українській народно-сценічній хореографії

- I. Український народний танець належить до **найдавніших** (і,й,та) **найвиразніших** виявів людської духовної творчості, в якому

надзвичайно яскраво (і,й,та) переконливо (прослідковується/простежується) самотність (і,й,та) особливості ментальності українського народу. Протягом багатьох століть він сформував свій неповторний (і,й,та) виразний фонд рухів, що стали основою творення яскравих танцювальних образів. В українському хореографознавстві склалися свої танцювальні традиції, що живуть (і,й,та) продовжують розвиватися нині.

II. Агресивна присутність сурогатного псевдонародного танцю відчувається впродовж усієї історії національної народно-сценічної хореографії однак сенс цієї історії складас все ж не «забавна еквілібристика» не пародія а творчість тих майстрів які дбайливо інтерпретували справжній народний танець розкриваючи невичерпний поетичний потенціал його художньої образності.

III. (Головним/основним) принципом школи В. Верховинця був принцип збереження чистоти народного танцю, адекватності сценічної інтерпретації народно-хореографічних образів. Саме на цей принцип звертає увагу П. Вірський у передмові до четвертого видання «Теорії українського народного танцю»: «У свій час мені нерідко доводилось працювати з Василем Миколайовичем, — пише П. Вірський. — Я спостерігав, як він на репетиціях ревниво оберігав чистоту народного танцю від усього наносного, чужого духу українській хореографії. Здобутки створеного ним ансамблю «Жінхоранс» — це наша класика, це яскрава сторінка в історії української хореографії».

IV. Художнику сценічного костюму слід уважно і коректно ставитися до першоджерел, зберігаючи їх особливий ритм, самотність, суть. Тільки **найвиразніше, [вражаюче]** залишається на сцені, і якщо це працює на задум, ідею постановки, тоді найсмівливіші рішення будуть переконливими. У створенні сценічного костюму важливіше й вагомніше всіма засобами виразності: кольором і формою, декором і пластикою тканини, освітленням та ін. максимально досягти образного відтворення, втілення задуму режисера-постановника й художника сценічного костюму.

V. Художнє узагальнення у створенні сценічного одягу не має нічого спільного з еклектичною мішаниною. «Загальноукраїнського» сценічного костюму (*немає/не має*) і не може бути, хоч спроби його створити спостерігаємо як у дореволюційну добу, коли такий карикатурний костюм відображав уявлення певної частини населення про «малоросіянина», так і за радянських часів — як намагання унаочнити образ «радянського характеру» — національний за формою і соціалістичний за змістом.

VI. Проблема еклектики в хореографічному образотворенні є сьогодні предметом уваги й занепокоєння переважної більшості фахівців у

(галузі/області) народно-сценічної хореографії.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий   В. Науково-популярний
Б. Науково-навчальний   Г. Професійно-виробничий

Акцентуаційний рівень

2. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рисою.

Лексичний рівень

3. Поясніть, чи правильно вжито слово в квадратних дужках?
4. Зі слів, виділених курсивом, оберіть правильний варіант вживання.
5. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

6. Слова, виділені жирним шрифтом, поставте у складену форму найвищого ступеню порівняння.
7. У першому абзаці виберіть правильні варіанти вживання сполучників.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. Перепишіть другий абзац, поставте розділові знаки.
9. Зредагуйте третій абзац, оберіть правильний варіант слововживання, перебудуйте речення з прямою мовою на речення з непрямою мовою.
10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст подається на сайті Київського національного університету культури і мистецтв у Віснику наукових праць за номером 37. Автор наукової статті О.С. Бойко. Режим доступу до журн. : <http://www.stationline.org.ua/iskystvo/97/16776-do-problemi-eklektiki-v-ukraïnskij-narodno-scenichnsh-xoreografii.html>

Тексти музичного профілю

Текст № 16

Великий Орфей

Муслім Магомаєв був кумиром декількох/кількох поколінь, супер/зіркою радянської естради, символом справжнього мистецтва. Любов до його творчості не знає ані часу, ані кордонів.

Він поєднував у собі не/можливе будучи водночас виконавцем класичної і естрадної музики радянських і народних пісень співаком неаполітанських пісень пісень Адріано Челентано був актором кіно і солістом оперного театру організатором естрадно/симфонічного оркестру і (громадським, громадянським) діячем. Розкішний баритон пр...красна сценічна зовнішність витончен...а елегантність неперевершений різно/бічний талант (в,у)роджена музична культура миттєво підкорювали мільйони слухачів. Його боготворили ним захоплювалися... Це була епоха чудового голосу та гарної музики унікальне взаємо/поєднання і взаємо/доповнення музики та віршів.

Він стрімко злетів на музичний Олімп у 19/річному віці, коли заспівав «Бухенвальдський набат» В. Мураделі та арію Фігаро на фестивалі молоді в (Г,Х)ельсінкі. На заключному концерті Декади культури й мистецтва Азербайджан(а,у) в Кремлівському Будинку з'їздів він виконував куплети Мефістофеля (із,з) «Фауста», арію Гасан-хана (із,з) опери «Кьор-огли». Глядачі не відпускали співака (із,з,зі) сцени, аплодуючи стоячи. Потім були стажування у «Ла/Скала», виступи (в,у) паризькій Олімпії, на Міжнародному фестивалі молодіжної пісні в польському Сопоті, у французьких Каннах. **Він багато гастролював по Радянському Союзі, приймав участь (в,у) святкових концертах по телебаченню, співав по радіо.** Його платівки розходилися мільйонними (накладами,тиражами).

У репертуарі Мусліма Магомаєва понад 600 творів, він є автором (більше ніж,понад) 20 пісень, музики до театру, кіно. Його пов'язувала міцна творча дружба з композитором Арно Бабаджаняном та поетом Робертом Рождественським. Магомаєв вів телепередачі про життя й творчість зірок світового естрадного й оперного мистецтва, знявся у трьох фільмах, написав книги («Любов моя — мелодія», «Живуть в мені спогади» та ін.), нариси, а у вільний час захоплювався живописом. Музою Мусліма Магомаєва була його дружина, відома оперна співачка Тамара Синявська. Разом вони були щасливі (на протязі, протягом) 35 років.

Співак відійшов від активного гастрольно/концертного життя тихо, без гучних заяв: «Хочу, щоб мене запам'ятали співаком...» 25 жовтня 2008 року Муслім Магомаєв помер у 66/річному віці. Великого Орфея поховано на Алеї Героїв у рідному Баку.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий
Б. Науково-навчальний
В. Науково-популярний
Г. Професійно-виробничий
2. Визначте, до якого типу мовлення належить науковий текст.
А. Науковий опис
Б. Наукова розповідь
В. Науковий роздум
Г. Текст поєднує кілька типів мовлення

Акцентуаційний рівень

3. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рисою.

Лексичний рівень

4. За дефініцією визначте термін:
«...той, хто служить предметом захоплення, поклоніння»;
«...співак, музикант або танцюрист, який виконує сольну партію, соло»;
«...чоловічий голос, за висотою середній між басом і тенором».
5. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

6. Розкрийте дужки, вибравши нормативний варіант написання слів у тексті.
7. Зніміть скісну риску в написанні слів.
8. Іменники чоловічого роду II відміни однини поставте у родовому відмінку *кумир, символ, кордон, баритон, талант, Олімп, набат, концерт, фестиваль*.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Зредагуйте й переписіть виділений курсивом абзац, поставивши пропущені букви (якщо необхідно) та розділові знаки.
10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: автором статті є Л.Г. Юрченко. Текст розміщено в числі № 7(55) журналу «Мистецтво в школі (музика, образотворче мистецтво, художня культура)», ознайомитися з яким можна на сайті: http://journal.osnova.com.ua/article/37044-Великий_Орфей

Текст № 17

Візантійська гімнографія й сакральна монодія у слов'янських перекладах

I. Візантійська спадщина впродовж багатьох століть визначала зміст і характер культури багатьох слов'янських народів, зокрема, й русько/українського. Такі образи й слово/сполуки як «сонце на небі», «золото в лазурі», «всемирная слава», «златокованная труба», «мусикійський орган» та багато інших міцно вкоренилися у перекладених з грецької

слов'янських мінеях XI–XII ст. Яскраві поетичні образи властиві й окремим службам і празникам — наприклад, так звані хайретизми (від. гр. χαίρε — радуйся) в акафістах, службі Благовіщенню. В ірмосах часто вживається вираз «камѣнь несѣкомый» (гр. πέτρας ἀκροτόμου), тобто необроблений, богословська суть якого тісно пов'язана з образом Богородиці як Діви, витоки якого ховаються в старо/завітній спадщині.

II. Ця **висока** поетика візантійських гімнографічних текстів через слов'янські переклади стала **надбанням** слов'янських народів й увійшла в українські та білоруські ното/лінійні ірмолої. **Яскраві** поетичні **образи**, влучні вислови, барвисті епітети й метафори щедро наповнюють ірмолойні тексти: «рѣки премудрости» (стихира Петру і Павлу), «тому хвала и слава, чест и держава» (степенний антифон 7 гласу), «слово бо раждається, премудрость приходить» (подобен 6 гласу), «радуйся царице, матерамъ и дѣвамъ слава всяка» (воскресний ірмос 9-ї пісні 7 гласу; ЛНБ, МВ 50, 2, арк. 93 зв., 47 зв.–48, 234 зв., 223 зв.). Такі жанри як догматики, задостойник «О тебе радується», кондак Богородиці, стихири у **велику** П'ятницю, на Успеніє Богородиці та багато інших у слов'янських перекладах зберегли багату образність візантійської гімнографії і є **високими** поетичними шедеврами українсько-білоруської гімнографії ранньо/модерної доби.

III. **Яскраві** поетичні образи (В,в)ізантійської гімнографії з часом міцно (в,у)коренилися (в,у) слов'янській літературній (і,й,та) пісенній творчості зокрема (і,й,та) русько/українській вони (в,у)війшли (в,у) поезію (і,й,та) **красне** письменство духовні пісні (і,й,та) народно/пісенну творчість (і,й,та) стали надбанням багатьох поколінь аж до нашого часу. Так кондак 6 гласу неділі сиро/пусної «Премудрости наставниче» цитується князем Володимиром (М,м)ономахом гімнографічні мотиви прямо/таки просякли «Слово о полку Ігоревім» вони (в,у)війшли (в,у,до) поезії Сковороди (і,й,та) Шевченка Франка (і,й,та) Лесі Українки.

IV. Християнізація південних слов'ян, а згодом і Київської Русі, зумовила появу писемності й утвердження церковно/слов'янської мови як мови літургійної і літературної, що стало одним з основних чинників у визначенні писемного типу культури візантійсько/слов'янської спільноти. Поява писемності на Русі ввела її у коло християнських народів й відкривала шлях до засвоєння **нових** духовних скарбів, як власне християнських, так і античного світу. Літургійні тексти, як найпоширеніші і добре знані різним суспільним верствам, стають зразками для створення оригінальних творів.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий	В. Науково-популярний
Б. Науково-навчальний	Г. Професійно-виробничий
2. Визначте, до якого типу мовлення належить науковий текст.
А. Науковий опис	В. Науковий роздум
Б. Наукова розповідь	Г. Текст поєднує кілька типів мовлення

Акцентуаційний рівень

3. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рисою.

Лексичний рівень

4. За дефініцією визначте термін:

«... у християнській богослужбній літературі особливий вид молитовно-хвалебних пісень на честь Христа, Богородиці та святих»;

«... жанр візантійської та давньоруської гімнографії, тематика якого пов'язана з біблійними піснями»;

«... коротка церковна пісня, що славить Бога, Богородицю або святих».

5. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

6. З виділених жирним шрифтом слів виберіть ті, від яких можна утворити ступені порівняння.

7. Зніміть скісну риску в написанні слів.

8. Іменники чоловічого роду II відміни однини поставте у родовому відмінку *зміст, характер, образ, орган, акафіст, текст, вислів, кондак, чинник, мотив, текст.*

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Зредагуйте й перепишіть третій абзац тексту, оберіть правильний варіант уживання літер, поставте розділові знаки.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: статтю вміщено на сторінках 36-55 в журналі «Українська музика», число № 1 за 2011 рік. Автором статті є Юрій Ясіновський.

Текст № 18

Генеza образу Богородиці в гімнографії Східної Церкви

У житті українського народу визначальне місце займає/посідає почитання Пр...святої Богородиці, про що, зокрема, свідчать (багаточисельні, чисельні, численні) гімни й духовні пісні, якими вшановується світлий образ. Високо звеличуючи Богоматір, українці акцентували, водночас, і свою духовну єдність з нею, як про це йдеться в духовній пісні «Пречиста Діво, Мати руського краю». Таке захоплення образом Богородиці (ви/про)явилося також у ви...нятковій увазі до образів

жінки й материнства, які стали улюбленими у творчості українських поетів і письменників. І варто підкреслити, що ця особливість зміцнена християнським обрядом Східної Церкви, в якому звичай ушанування Пр...святої Богородиці (ви/про)явився в формі окремої жанрово/тематичної групи богородичних пісень. Окрім того, прослава образу Пр...святої Богоматері й молитовне звернення до Неї з проханням про заступни...тво доповнювали в кульмінаційних і заключних розділах інші літургійні жанри, великі й малі цикли піснє/співів чи окремих служб, що сприяло динамізації композиційних побудов, насичувало їх прославними, ліричними чи скорботними мотивами.

Б...гатство репертуару богородичних піснє/співів можна легко уявити за їх (багаточисельною,чисельною,численною) перевагою в добовому бого/службовому циклі. Український богослов і літургіст о. Петро Крип'якевич наводить приклад за Октоїхом, де для однієї доби вказано приблизно 20 богородичних піснє/співів, а в буденному богослужінні долучається ще майже **двадцять** малих гімнів і богородичний канон. Окрім того, під час власне богородичних празників, як, наприклад, Різдво Богородиці, співається (біля/близько/коло) **сорока** богородичних піснє/співів.

Гімнографія як особливий вид музично/поетичного мистецтва є (найяскравішим/найбільш яскравим) виявом розмаїття візантійської поетики, лексичного багатства грецької мови середньовічної доби й широкої палітри її форм музичного втілення.

Філософ Джордж Сантаяна наголошуючи на впливовій ролі поезії (і,й,та) звук(а,у) (в,у) донесенні сакральних істин підкреслював що поезія наче кольорове скло приковує увагу своєю вигадливістю бентежить пишнотою руйнує прозаїчну картину досвіду надаючи йому ритму прийнятнішого (і,й,та) збагненнішого для розуму. Проте поет є лише тоді справжнім поетом коли його уява є немов досконалий музичний інструмент зітканий зі слів а слова із звуків підпорядкованих законам ритміки що надають творам досконалої форми. На думку Олексія Лосева досконалої структури музичній формі надає нерухома (і,й,та) тверда (в,у) своїх обрїях межа смислова фігурність числа яке незримо керує всіма ірраціональними долями музичного предмет(а,у) визначає його смислову основу. Вреїті музика є не лише ідеальним числом але (і,й,та) реальним втіленням його (в,у) часі тобто рухом що (в,у) давній Греції (ви/про)явилося (в,у) різних формах ритмічної упорядкованості поетичних текстів. Саме багатство метричних форм, відображених також і в музиці, стало її особливістю, оскільки грецька музика не знала багатоголосся, але як мистецький жанр перебувала в пошуку різноманіття й збагачення.

Завдання до тексту

Композиція тексту

2. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.

А. Власне науковий

В. Науково-популярний

Б. Науково-навчальний

Г. Професійно-виробничий

2. Визначте, що виражає заголовок – тему чи основну думку.

3. Визначте, до якого типу мовлення належить науковий текст.

А. Науковий опис

В. Науковий роздум

Б. Наукова розповідь

Г. Текст поєднує кілька типів мовлення

Акцентуаційний рівень

4. Поставте наголос у словах, підкреслених однією рискою.

Лексичний рівень

5. За дефініцією визначте термін:

«... урочиста хвалебна пісня або музичний твір на честь кого-, чого-небудь»;

«... сукупність творів, що виконуються в театрі, на концертній естраді і т. ін.»;

«... мистецтво, що відображає дійсність у художньо-звукових образах».

6. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

7. Провідмініяйте виділені числівники разом з іменниками, які до них відносяться.

8. Виберіть з дужок правильні варіанти написання слів, зніміть риси в словах, замість крапок поставте букви.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Запишіть виділений курсивом фрагмент абзацу, розкривши дужки, розставте пропущені розділові знаки.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: за основу тексту взято матеріал, надрукований у першому номері на сторінках 56-70 журналу «Українська музика», автор статті українська дослідниця Наталя Сиротинська.

Текст № 19

Особливості методики викладання гри на флейті В.С. Антонова

В. Антонов — один з **найуспішніших** українських флейтистів. *Складовими його творчого доробку є насичена виконавська діяльність, а також педагогічна робота у Київській консерваторії (НМАУ імені П.І. Чайковського).*

В. Антонов неодноразово наголошував: «Самостійна робота студента полягає у вивченні (*спеціалізованої/спеціальної*) літератури, присвяченої історії розвитку виконавства, проблемам виконавської діяльності в цілому та

— в просту форму вищого ступеню порівняння.

7. Іменники чоловічого роду II відміни однини поставте у родовому відмінку *концерт, музикант, стиль, матеріал, різновид, вплив, інструмент*.

Орфографічний і пунктуаційний рівні

8. Перепишіть виділене курсивом речення, поставте розділові знаки.

9. У виділеному жирним курсивом реченні замініть протиставний сполучник єднальним.

10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст подається на сайті Київського національного університету культури і мистецтв у Віснику наукових праць за номером 81. Автор наукової статті А.Я. Кушнір. Режим доступу до журн. : <http://www.stationline.org.ua/iskystvo/97/16711-osoblivosti-metodiki-vkladannya-gri-na-flejti-v-s-antonova.html>

Текст № 20

Мистецтво балету у постмодерністському дискурсі

Постмодернізм став специфічною системою світосприйняття, яка переосмислює світогляд та ідеологічні схеми попередньої культурологічної моделі, створює власну програму (*відношення/ставлення*) до навколишнього світу (і,й,та) людини, модифікує принципи культуротворчої діяльності, актуалізує проблему культурного релятивізму, креативного потенціалу гри (і,й,та) деконструкції, створює нову мову мистецтва. Відкидаючи монохромність (і,й,та) функціоналізм, постмодернізм об'єднав різні концепції (*багаточисельних/численних*) експериментаторів, звернувся до декоративності (і,й,та) барвистості, кітчю (і,й,та) шикю, індивідуальності (і,й,та) образної семантики елементів, іронічності (і,й,та) цитування історичних стилів. Постмодернізм не заперечує минуле, а переглядає його іронічно, без наївності.

Класичний танець вважається духовно **найбільш піднесеним** і спроможним викликати **найвищі** почуття витонченості, галантності, інтелігентності. Саме класичний танець впливає на благородний розвиток особистості. Проте у постмодерністську добу усталені канони класичного балету піддані модифікації. Це торкнулося як філософсько-естетичного наповнення балетного доробку, так і його лексики. Прискорення процесу «синтезу мистецтв» у балетній (*області/царині*) супроводжується пошуками **нових** засобів виразності, жанровою різноманітністю, відмовою, зокрема, від традиційних балетних форм, порушенням канонів класичного танцю тощо. Постмодерністська балетна естетика зосереджена на ідеї цілісності життя, що об'єднує людину і природу в мікро- та макрокосмосі.

Сучасний балет не дотримується базових принципів лексики притаманної класичній хореографії наприклад вигорнутість натягнута стопа округлі положення рук специфічний апломб рівний тулуб витягнута шия та осаджені лопатки тощо. Для нього характерне цитатно-пародійне сполучення прийомів балетної класики з елементами вільного танцю вибухів ейфорії та нападів меланхолії як символів дисгармонійної сутності буття.

Завдання до тексту

Композиція тексту

1. Визначте, до якого субстилю наукового стилю належить текст.
А. Власне науковий
Б. Науково-навчальний
В. Науково-популярний
Г. Професійно-виробничий
2. Визначте, до якого типу мовлення належить науковий текст.
А. Науковий опис
Б. Наукова розповідь
В. Науковий роздум
Г. Текст поєднує кілька типів мовлення

Лексичний рівень

3. За дефініцією визначте термін:
«... вид театрального мистецтва, що поєднує танець, музику і драматургічний задум»;
«... мистецтво створення танцю й танцювальних вистав»;
«... напрям, стиль у мистецтві після модернізму».
4. Випишіть із тексту три приклади різнокомпонентних термінів, схарактеризуйте їх за морфологічною будовою.

Граматичний рівень

5. У першому абзаці виберіть правильні варіанти вживання сполучників
6. Визначте, у якій формі ступеню порівняння вжито слова, виділені жирним шрифтом. Перше слово поставте у складену форму вищого ступеню порівняння, друге — в складену форму найвищого ступеню, третє — в просту форму вищого ступеню порівняння.
7. З виділених курсивом слів оберіть правильний варіант вживання.
8. Іменники чоловічого роду II відміни однини поставте у родовому відмінку *постмодернізм, світогляд, принцип, експериментатор, стиль, танець, канон, прийом, макрокосмос.*

Орфографічний і пунктуаційний рівні

9. Перепишіть останній абзац, поставте розділові знаки.
10. **Зробіть бібліографічний опис джерела**, використовуючи подані елементи бібліографії: текст статті Віктора Вікторовича Щербакова вміщено на сторінках 320-327 журналу «Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури» за 2013 рік у випуску 31. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apitphk_2013_31_46.pdf.

ББК 74.5 Професійна й спеціальна освіта

Ч. 12

Ч. 12 Чабан Н.І. Збірник фахових текстів із завданнями з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»: методичне забезпечення контролю навчальних досягнень студентів факультету культури і мистецтв [Текст] / Н.І. Чабан – Херсон: Айлант, 2015. – 47 с.

Збірник фахових текстів з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» розроблено в допомогу студентам мистецьких спеціальностей з метою вироблення в них практичних умінь і навичок роботи з фаховими текстами.

УДК 378.147.34

Навчально-методичне видання

Наталія Іванівна Чабан

Збірник фахових текстів із завданнями з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»: методичне забезпечення контролю навчальних досягнень студентів факультету культури і мистецтв

Навчально-методичний посібник

Технічний редактор — Чабан Н.І.

Підписано до друку 03.04.2015.

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк різнографія.

Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. — 2,5. Наклад — 100 прим.

Віддруковано з готових оригінал макетів у ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД»

м. Херсон, вул. Петренко, 45,

тел.: (0552) 46-05-43, 46-05-35, 26-40-64

www.stardruk.com.ua